

U tišini i dostojanstveno, kako je i živjela, preminula je dr. sc. Aleksandra Muraj, među svim generacijama etnologa zvana Saša. Njezin odlazak dogodio se u *blagdanskom ozračju* rodnoga Zagreba o kojem je tako često pisala. Voljela je ona svoj grad punim plućima i bila do kraja života jedna od rijetkih intelektualki koja je pratila skoro sva kulturna događanja, izložbe, imala pretplate za mnoge glazbene cikluse i kazališne sezone, pa i onda kada se teško kretala uz pomoć štapa i uz oslonac prijateljice, etnologinje Nerine Eckhel. Etnografski muzej bio joj je gotovo drugi dom. Izložbe i djelatnost Muzeja, kako mi je jedanput ispričala, pratila je od djetinjstva jer mu je i stanovala blizu, u obiteljskoj kući u jednom od očima skrivenih dvorišta Savske ceste.

Saša Muraj na Filozofskom je fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirala jednopredmetnu etnologiju 1960. godine. Nakon diplomiranja prošla je različite poslove i stupnjeve u struci, od muzejske službe u Gradskom muzeju u Karlovcu (1960. – 1965.), zatim u sveučilišnoj nastavi na Odsjeku za etnologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1965. – 1979.) do znanstveno-istraživačkoga rada u Institutu za etnologiju i folkloristiku. U nastavi je vodila kolegije vezane uz tradicijsko graditeljstvo i gospodarstvo, a bila je cijenjena kao vrsna i ozbiljna nastavnica. Surađivala je u znanstveno-istraživačkim projektima Odsjeka i Zavoda za etnologiju te drugim srodnim institucijama od Etnografskoga muzeja do konzervatorskoga zavoda. Magistrirala je 1972. na Fakultetu u Zagrebu, a doktorirala 1988. na Filozofskoj fakulteti u Ljubljani. Od 1980. do umirovljenja 2008. bila je djelatnica Instituta za etnologiju i folkloristiku, gdje je i stekla trajno zvanje znanstvene savjetnice, a odlaskom u mirovinu dobila je i najviše, počasno zvanje zaslužne znanstvenice. Bavila se širokom lepezom etnoloških tema i jedna je od posljednjih znanstvenika koja je baratala enciklopedijskim znanjem iz svoje struke.

Osim u muzejskom, nastavnom i znanstvenom zvanju, Saša Muraj dala je doprinos u brojnim izložbenim projektima, zatim izdavačkim i uredničkim poslovima, bila je recenzentica mnogih tekstova i knjiga, mentorica diplomskih radova i doktorskih disertacija. Provela je niz terenskih istraživanja u različitim područjima Hrvatske, prikupila je, obradila i pohranila, osobito u dokumentaciju Instituta, mnoge zapise, transkripte, magnetofonske zapise i fotografije. Njezina je bibliografija osobito bogata i bilježi niz knjiga, poglavlja u knjigama, tekstova u znanstvenim, stručnim, pa i dječjim časopisima. Izlagala je na stručnim i znanstvenim skupovima, a nekima od njih bila je suorganizatorica. Osobito se ističe njezin intenzivni rad u izradi brojnih leksikografskih natuknica u raznim izdanjima Leksikografskoga zavoda „Miroslav Krleža“.

Sašu Muraj poznavala sam dugi niz godina, a zbližavalo nas je, unatoč velikim razlikama u godinama, i zajedničko prijateljstvo s etnologinjom Zdenkom Lechner. Nakon smrti Z. Lechner (2017.) često smo pri susretima obnavljale zajedničke uspomene i sjećanja. Prigodu da neposrednije upoznam Sašu Muraj u njezinu domu imala sam tijekom 2018. i 2019. godine kada smo se češće vidale zbog mojega sudjelovanja u projektu *Moda i odijevanje u Zagrebu 1960-ih* (2019.). Za potrebe istraživanja i pisanja teksta kataloga Saša je bila moja kazivačica, a onda i darovateljica sačuvanih odjevnih predmeta njoj tako dragomu Muzeju grada Zagreba.

Znala sam da je Saša voljela putovati i istraživati, sama ali i društvu s kolegicama. Sa Zdenkom Lechner često je putovala na godišnji odmor, naročito su odlazile u Dubrovnik tijekom Ljetnih igara, a tijekom odlazaka na odmor u Kranjsku goru družila se sa slovenskom kolegicom Ingrid Slavec Gradišnik. Zadnjih godina radost putovanja dijelila je s Nerinom Eckhel. Svjesna svojih visokih godina, a pomalo i zdravstvenih tegoba, oduševljeno mi je pripovijedala prvo o svojoj nakani, a po povratku detaljno o provedbi putovanja i boravku na Lastovu. Njezina je želja bila da sama oputuje na Lastovo i u tišini se toga našega gotovo najmanjega naseljenoga otoka netaknute prirode nauživa ljepote i potraži mir, koji je ovih dana i zauvijek našla.

Tihana Petrović Leš